

Jätetty 16/II - 39

C. F. Meinander.

Kertomus kaivauksista Mynämäen Pyheensillan
kivikautisella asuinpaikalla.

Kertomus C. F. Meinanderin kaivauksista Mynämäen Pyheensillan kivikautisella asuinpaikalla 10 - 17 p:nä elokuuta 1938.

Kertomukseen kuuluu:

3 karttaa ja piirrosta,

valokuvat E. O. n:ot 11703-11719,

Esineet E. O:n luettelo n:o 10903:1-489, sekä siihen kuuluvat verifikaatit.

Entiset tutkimukset ja muut löydöt kts.

J. Voionmaan kertomusta top. arkistossa.

Senjälkeen kuin J. Voionmaa oli heinäkuussa 1938 osittain kaivanut Pyheensillan asuinpaikan yhtä reunaa (kts. J. Voionmaan kertomus top. arkistossa), antoi maanomistajan, maanviljelijä Kaarle Knuutilan esitys (Knuutilan ja Muinaistieteellisen toimikunnan tätä asiaa koskeva kirjeenvaihto kts. Knuutilan kirjeet 29. 7. ja 4. 8. 1938 ja Muin. Toimikunnan kirjelmä N:o 1401, jotka liitetään verifikaatteina luetteloon n:o 10903) aiheen uudistetulle tarkastukselle paikalla. Koska kukaan Muinaistieteellisen toimikunnan virkamiehistä ei ollut tilaisuudessa matkustamaan paikalle, määrättiin allekirjoittanut suorittamaan mainittu tarkastus (kts. Valtionarkologin kirjelmä N:o 1414), josta tämä kertomus määräyksen mukaisesti on laadittu.

Tultuani paikalle elokuun 9. päivänä sovin suullisesti Knuutilan kanssa siitä alueesta, minkä hän ensi sijassa halusi käytettäväkseen. Kaivaustyöt aloitettiin elokuun 10. päivänä ja lopetettiin saman kuun 17 päivänä. Kaikkiaan kaivettiin 176 m². Kaivauksien aikana tehtyjen havaintojen perusteella annettiin Knuutilalle vapaasti käytettäväksi koko alue kaivausalueeni päätepisteitten yli pidennetyn ja paaluilla merkityn itärajan länsipuolella, johon Knuutila myös tyytyi.

Pyheensillan asuinpaikka sijaitsee Rauman eteläpuolelta Maskun

kirkonkylään kulkevalla moreeniharjulla, sillä kohdalla, missä Laajoki puhkaisee harjun. Seudun topografia kivikautisen asutuksen aikana selviää oheenliitetystä karttapiirroksesta (N:o 3). Asuinpaikka sijaitsee etelään viettävällä rinteellä, hiekkapohjalla. Asuinpaikan korkeussuhteet ja kulttuurikerroksen paksuus ilmenevät oheenliitetystä karttapiirroksesta (N:o 2). Punnituksissa käytettiin samaa kiintopistettä kuin Voionmaa (kts. J. V:n kertomusta).

Kiinteitä asutusjätteitä. Alottaessani kaivauksia en ollut tietoinen Voionmaan tapaamista kodan jäljistä, enkä siis voinut suunnitella työtäni niitä silmällä pitäen. Koska sitäpaitsi maaperä oli sangen kuivaa, ei voitu erottaa minkäänlaisia värieroavaisuuksia maassa. Mitään kiinteitä asutusjätteitä ei siis tavattu. Kaivausalueeni oli osittain sama kuin Voionmaan (kts. kartta N:o 1).

Rantaviivan toteaminen. Ruudussa b7 (kts. kartta N:o 1) huomattiin hyvin selvä rajaviiva, jonka yläpuolella (pohjoispuolella) oli ruskeanpunaiseksi palanutta, melko karkeata hiekkaa, kun taas sen alapuolella (eteläpuolella) oli hienoa rantahiettaa. Kulttuurikerroksen alimmassa kerroksessa oli tämän viivan korkeus 34,07 - 34,04 m tarkkavaakituksen 0-pisteen yläpuolella (vrt. Turun tie- ja vasirakennuspiirin piiri-insinöörin kirjelmää 4. 10. 1938 JK/MR N:o 3327/7836). Tämän korkeuden alapuolelta on tavattu kaksi hiottua kiviesinettä, sen yläpuolella löytöaineiston muu osa (vrt. karttapiirrosta N:o 2). Linjan alapuolelta löydettiin hyvin vähän, suurimmaksi osaksi reunoiltaan kulunutta keramiikkaa, heti linjan yläpuolella keramiikkalöydöt lisääntyivät.

Kaivausalueen itäiseltä rajalinjalta otetut maanäytteet, joita on analysoitu Kansallismuseon laboratoriossa, sisälsivät seuraavat määrät fosfaattia 5 gr maata kohtaan:

D	33,35	m yli mp	30 mgr
C	33,72		30
B	33,76		30
A	33,92		(90)
a	34,11		45
b	34,31		60
c	34,61		120
d	34,82		100
e	34,97		45
f	35,07		60
g	35,17		60
h	35,29		45
i	35,44		45
k	35,56		60
l	35,81		60
m	35,97		30
n	36,03		60
o	36,08		45
p	36,14		145

Tällöin on huomattava, että näytteet a-h ovat otetut vastaavista ruuduista a7 - h7 sekä muut näytteet linjassa etelään ja pohjoiseen mainitussa järjestyksessä joka 2 m:n päästä. Näytteet on otettu n. 10 cm syvyydestä. Näyte A:n kohdalla on ollut tulenpitopaikka myöhemmältä ajalta. Neutraalista fosfaattipitoisuutta ei tunneta, mutta näyttää uskottavalta, että se on n. 30 mgr 5 gr:lla.

Jos otaksutaan, että asuinpaikan rantalinja on 34 m:n korkeudella, on sen prosenttiluku LR:aan verrattuna 60 - 65 %.

Löydöt. Keramiikka oli yleensä huokoista ja runsaasti kalkinsekais- ta; ainoastaan harvoja kovia astianpaloja tavattiin. Suurin osa astioista oli koristettu harvalla, epäsäännöllisellä, vaakasuoriin vyöhykeisiin asetetuilla kampaleimoilla. Harvemmin esiintyi vedettyjä viivoja ja viivaleimoja, pyörylöitä, pisteviivoja, haarukkaleimoja ja kuoppamaisia painanteita. Kuoppia sen sijaan ei esiintynyt lainkaan. Yhtään eheää astiaa ei ole säilynyt, mutta näyttää siltä, että niitten pohja aina on ollut suippomainen tai pyöristetty. Seinämät ovat joko suorat tai profiloituneet.

Koristusaiheet, ensi sijassa kampaleimat, näyttävät, että keramiikka kuuluu kampakeramiikan loppuvaiheisiin. Kuopan puuttuminen yhdistää Pyheensillan-keramiikan Sipilänhaan keramiikan kanssa, kun taas kampaleiman esiintyminen todistaa Pyheensillan-keramiikan riippumattomuuden Uskelan-keramiikasta. Toiset koristusaiheet ja varsinkin eräitten astioiden profiloitu kaula osoittaa, että Pyheensillan-keramiikalla on kieltämättömiä sukulaispiirteitä ahvenanmaalaisen Jettböle-I-keramiikan

kanssa.

Pyheensillan-keramiikka on siis nuorin Suomesta tunnettu kampakeramiikka, joka on kehittynyt Uskela-keramiikan naapurina, mutta ottanut vastaan huomattavia vaikutteita ahvenanmaalaisesta keramiikasta.

Asuinpaikalta löydettiin suuri joukko liuskeisia nuolenkärkiä, sekä ruodollisia että ruodottomia, lansettimäisiä. Useimmissa on ruodon sijassa latistunut, särmikäs tyvi. Poikkileikkaus on yleensä rombimainen. Samantyyppisiä nuolenkärkiä on tavattu muun muassa Porvoon Vävarsbackan ja Johannes Kaijalan asuinpaikoilta. Liusketeollisuus, jota nämä nuolenkärjet edustavat, saavuttaa huippukohtansa venekirvesajalla.

Saman liusketeollisuuden tuotteita ovat Pyheensillassa tavatut ongen- tai siimanpainot. Näitä ei ole tähän saakka tavattu asuinpaikoilta.

Tasatalttoja oli runsaasti sekä liuskeesta että diabasista. Ne ovat yleensä nelisivuisia ja kapenevat kantaan päin, joka tavallisesti on hiomaton tai hyvin huonosti hiottu.

Asuinpaikalta tavatut kolme kynsitalttaa ovat jyrkkäteräisiä. Terä on aivan etulapteen tasossa.

Kirveet ovat diabasia tai porfyrisiä kivilajeja. Osaksi ne ovat pyöreäkylkisiä Jäkärälätyyppejä, osittain nelisivuisia, kannalle päin kapenevia ja paksunevia poikkikirveitä.

Sitäpaitsi löytyi runsaasti kvartsi- ja kivi-iskoksia, liuskekappaleita, hioimia, jonkun verran palaneita luunmuruja ja pähkinänkuoria, pari liuskeista riipuskoristetta, meripihkapalananen sekä pari pienoisreikäkiveä.

Tutkimusten jatkamiseen asuinpaikalla ei liene syytä; tähänastiset runsaat löydöt antavat kyllin hyvän kuvan asutuksesta 34 m:n rannalla. Sensijaan olisi mahdollisesti syytä tarkastaa asutusjätteet Pyheensillan ympäristössä, jotta voitaisiin saada selville, onko ahvenanmaalainen vaikutus tilapäinen vai pitempiaikainen. Mielenkiintoinen tutkimustehtävä olisi myöskin etsiä Pyheensillan keramiikkakoristeiden ja varsinaisen kampakeramiikan välimuoto. Niinkuin oheenliitetystä karttapiirroksesta (N:o 3) näkyy, on suuria

mahdollisuuksia löytää uusia asuinpaikkoja Mynämäen ja Laitilan
pitäjien väliseltä kangasmaalta.

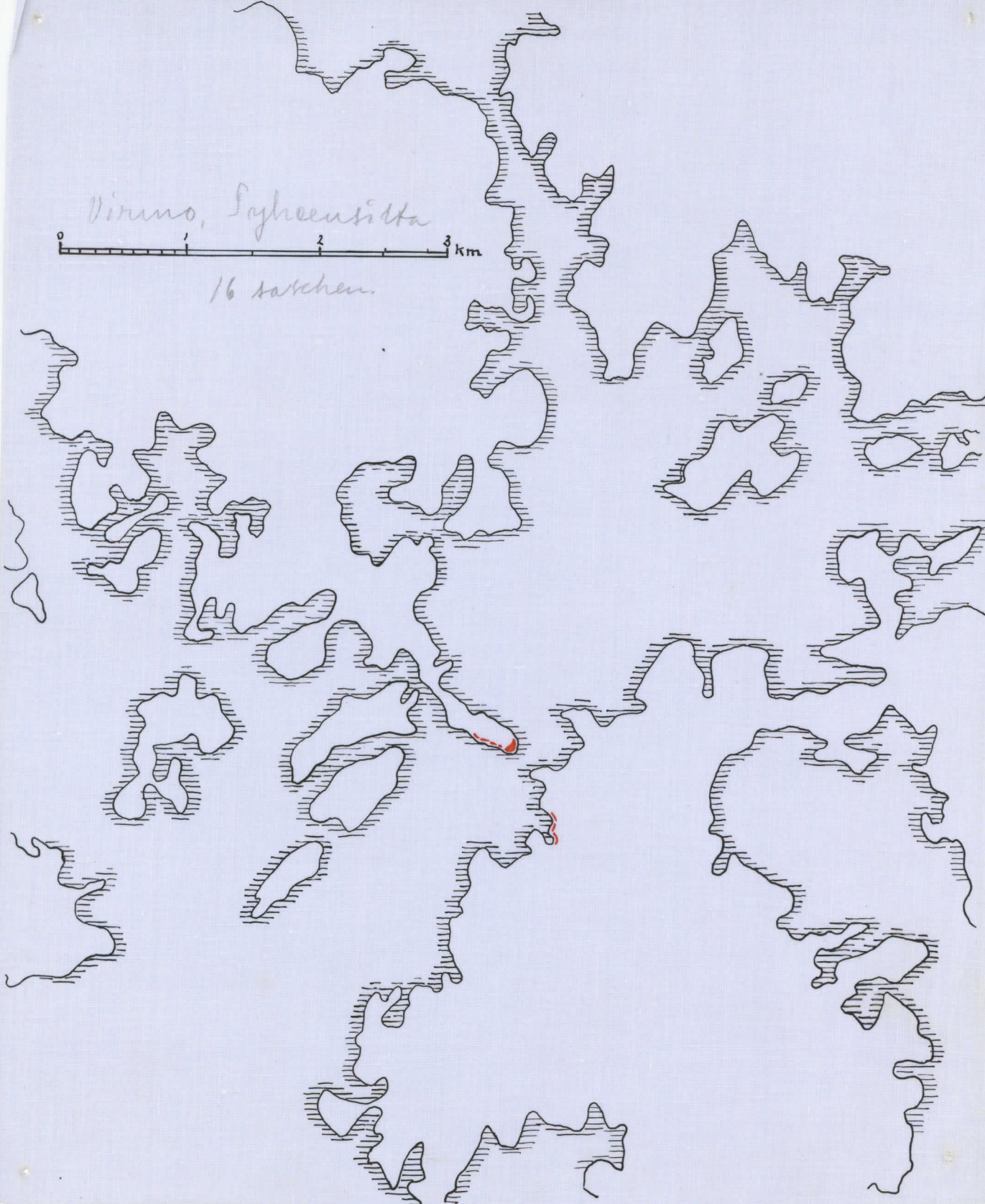
Helsingissä, helmikuun 13 päivänä 1939.

C. F. Minander

Virono, Sojheensilta

0 1 2 3 km

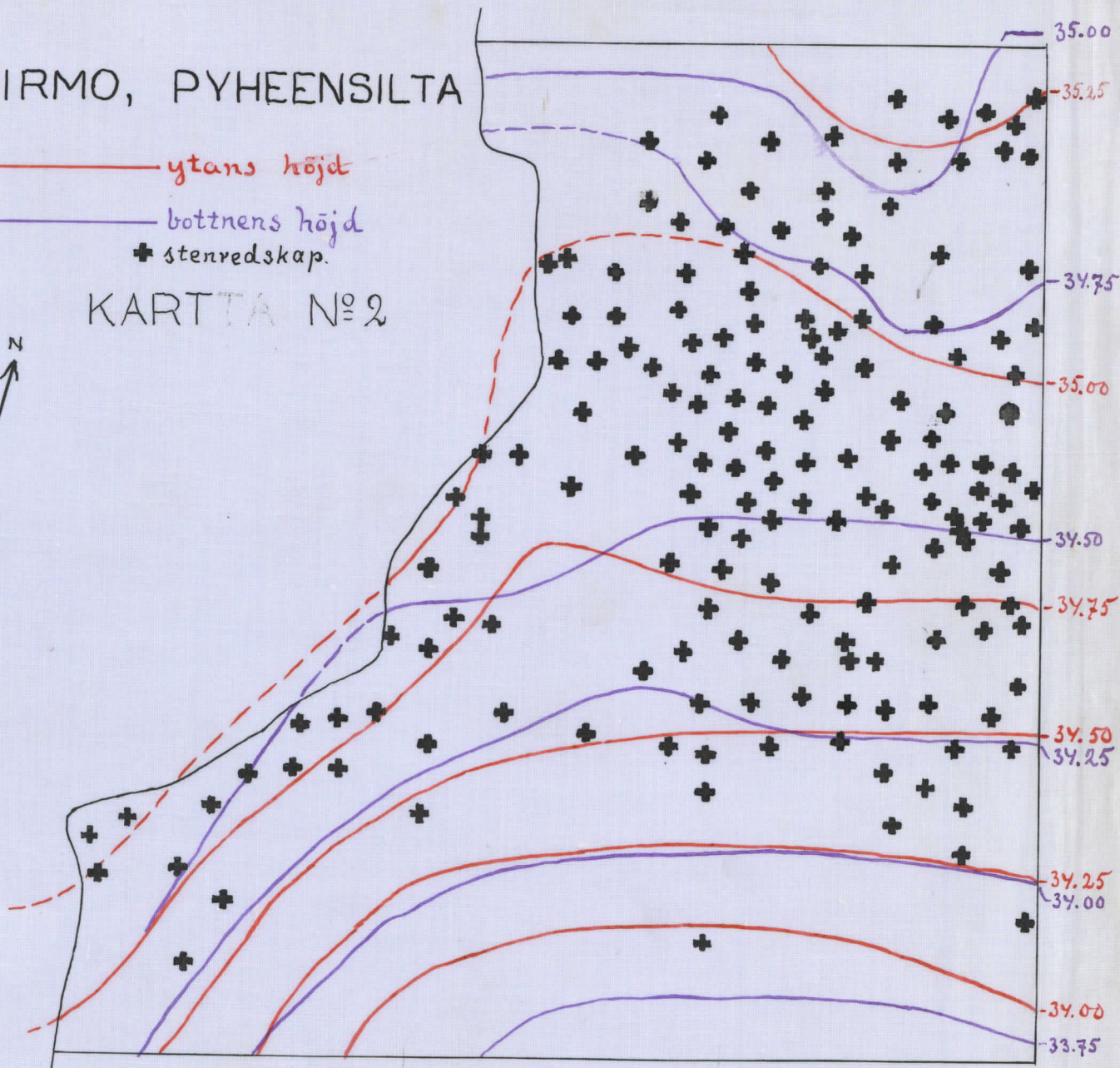
16 satchem.

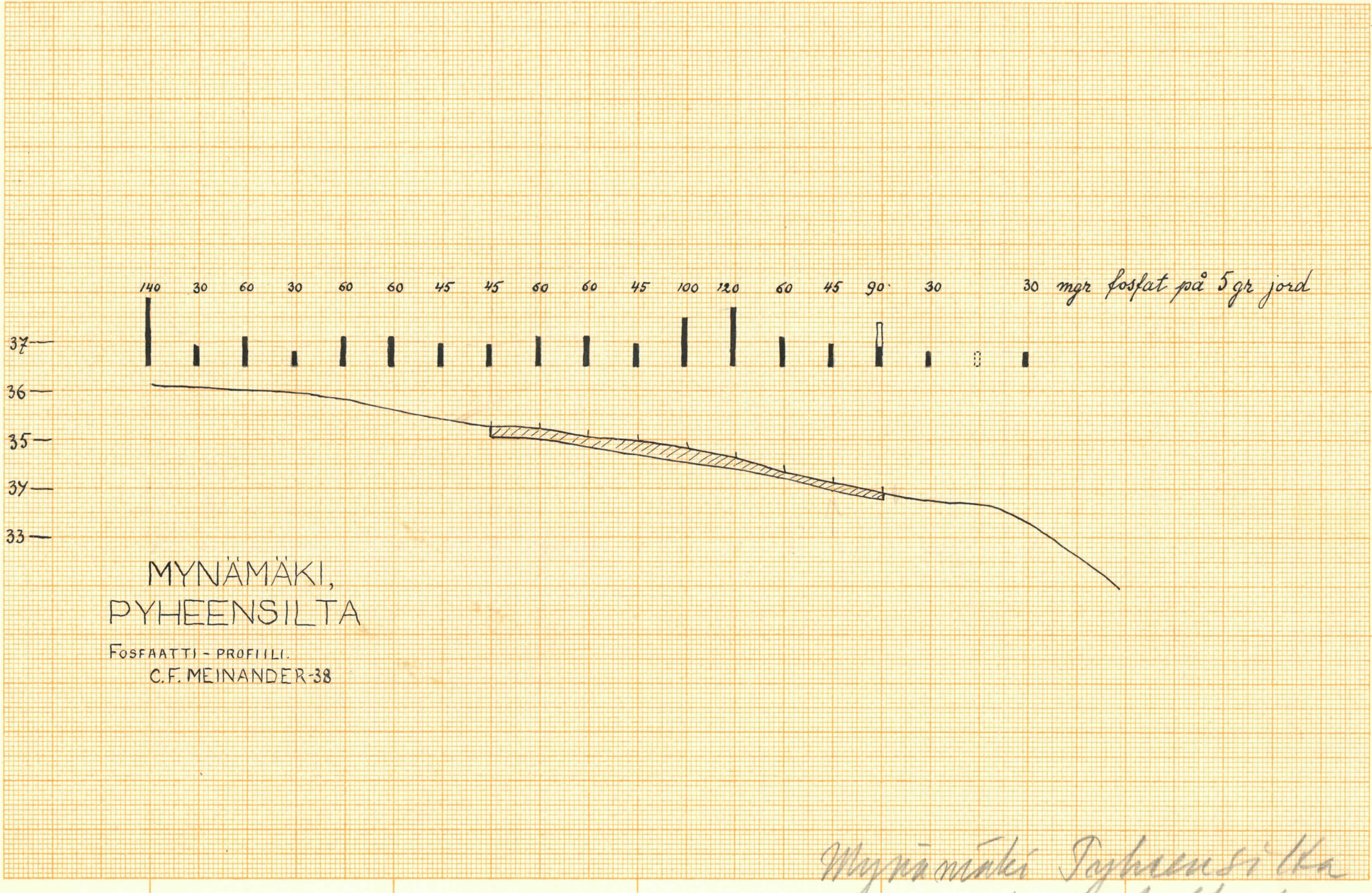

VIRMO, PYHEENSILTA

— ytans höjd
— bottenens höjd
+ stenredskap.

KARTTA N° 2

*Mynämäki Pyheensilta
profil och fosfathalt*

Mynämäki, Pajuseusilta

L 11706

Lounaisesta.

L 11707

Lounaisesta.

L 11708

Loukuisesta.

L. 11703

Pyhänsillan siltarakennus.

L. 11704

Asuinpaikka etelästä.

L. 11705

Asuinpaikka lännestä.

Mynämäki Pyhänsilta

L 11709

Etelästä.

11710
L 11710

Etelästä.

L 11711

Lännessä

L. 11712

Kaakosta

L 11713

Kaakosta.

L 11714

Lusteisesta.

Mynämäki Tyheensilta

L. 11715

Kaakosta

L 11716

Koillisesta

L 11717

Kaakosta

Mynämäki Pyhäntältä

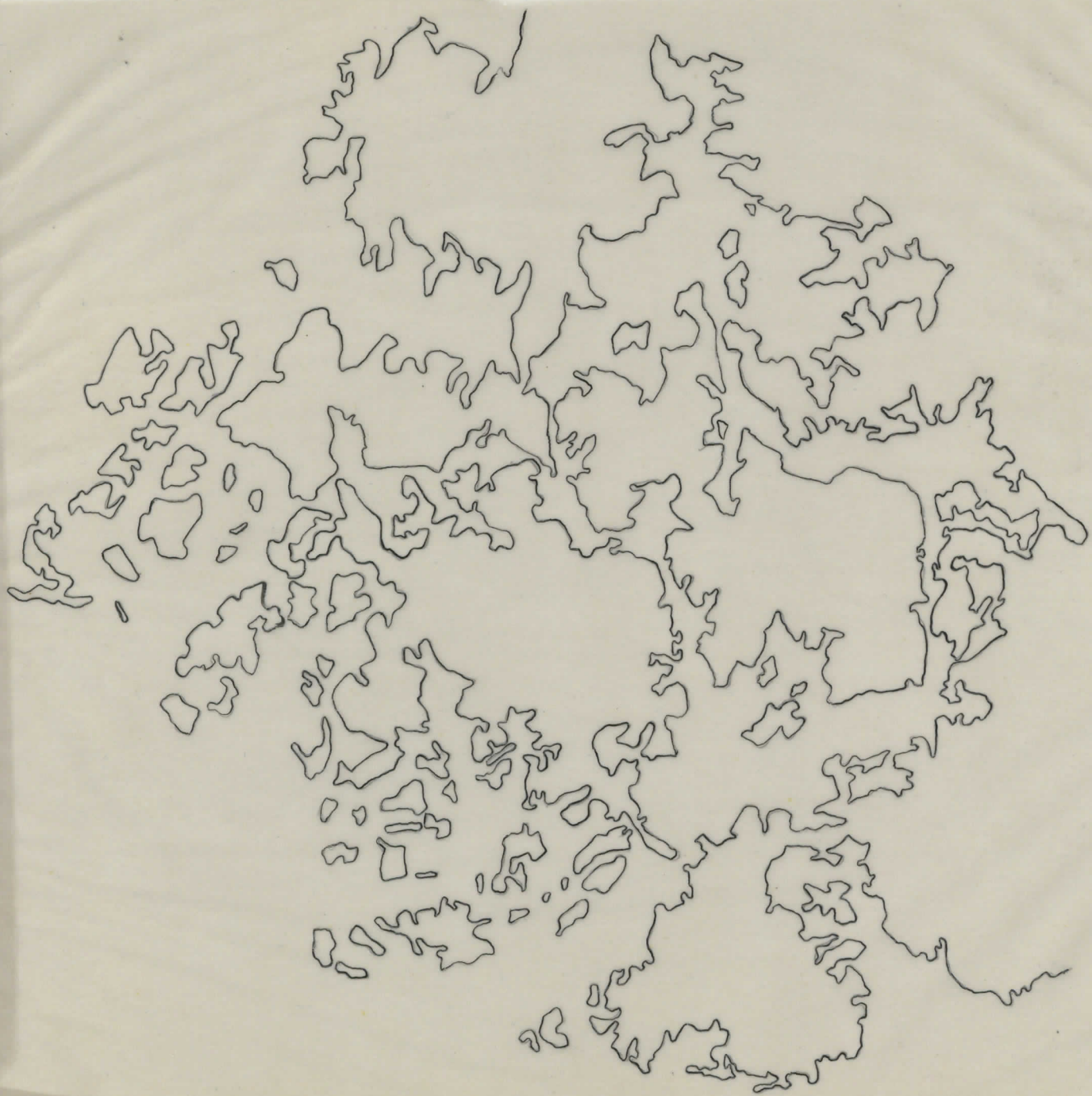

2 11719

Ruudut 96 ja 97.

11718

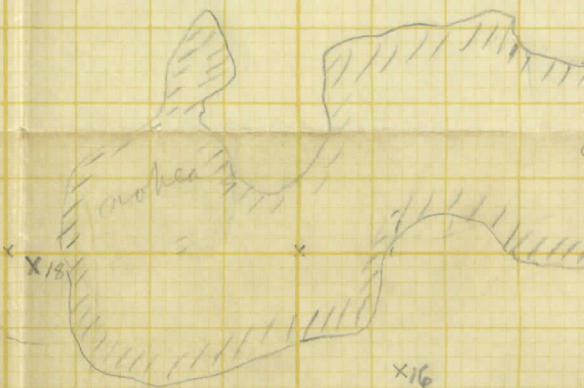
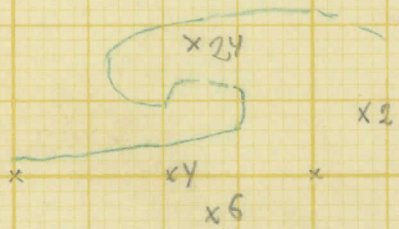
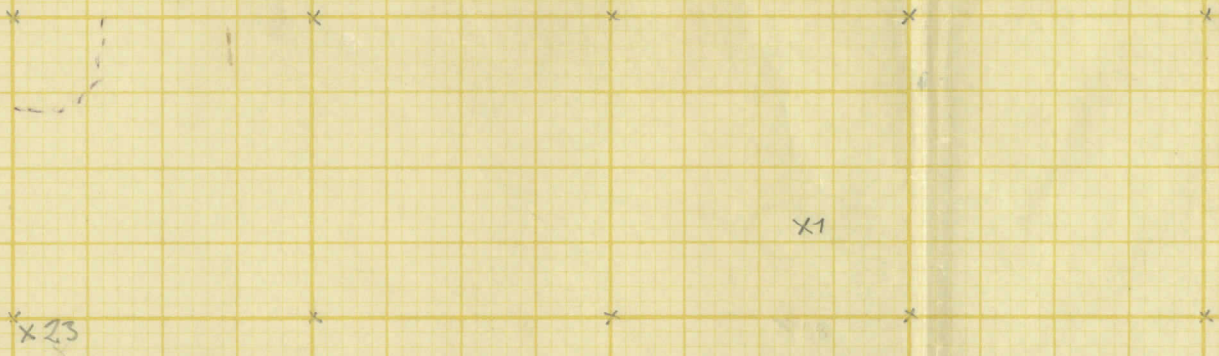
Mynämäki
4

Gyheesilta
7
6

1:50 5

CFM Y

3

d

e

f

g

h

Kaivon graniitti

Ø pöle asetti avkmaa

